

REFORMA JAVNEGA NAROČANJA

PODATKOVNI LIST ŠT. 8: SOCIALNI VIDIKI NOVIH PRAVIL

Z novimi pravili o javnem naročanju želi EU med drugim uveljaviti načela s področja okolja, socialnega vključevanja in inovacij. Vendar socialni vidiki ne zajemajo samo socialnega vključevanja, obsegajo tudi spoštovanje pravic, ki izhajajo iz veljavne zakonodaje

- Nove direktive zdaj vključujejo tudi **horizontalno socialno klavzulo**:
  - klavzula zahteva spoštovanje obveznosti, ki izhajajo iz veljavnega okoljskega, socialnega in delovnega prava EU, predpisov držav članic, kolektivnih pogodb in mednarodnega prava. Zato morajo države članice in javni organi zagotoviti uveljavitev obstoječih obveznosti pri gradnjah in opravljanju storitev;
  - podjetje, ki ne spoštuje ustreznih obveznosti, se lahko izloči iz postopka javnega naročanja;
  - javni organ mora izločiti vsako neobičajno nizko ponudbo, če se izkaže, da ponudba ne upošteva obveznosti, ki izhajajo iz veljavnega okoljskega, socialnega in delovnega prava EU, predpisov države članice, kolektivnih pogodb in mednarodnega prava. EU s tem vzpostavlja novi instrument boja proti socialnemu dumpingu.
- Naročnik lahko pri oddaji javnega naročila določi tudi **socialna merila**:
  - javni naročnik bo lahko denimo upošteval postopek proizvodnje blaga, način izvajanja storitev in izvedbe posebnih gradenj, ki jih namerava nabaviti. Naročilo bo tako lahko oddal podjetju, ki pri proizvodnji blaga ali izvajanju storitev zaposluje največje število prikrajšanih delavcev, denimo dolgotrajno brezposelne. Naročnik bo lahko tudi upošteval posebne delovne pogoje zaposlenih, ki bodo lahko tudi strožji od zakonsko predpisanih;
  - vendar bodo ta merila veljala samo za osebje pri izvajanju gradbenih del, v proizvodnji in dobavi blaga ali izvajanju storitev, ki bodo predmet posameznega javnega naročila. Od podjetja torej ne bo mogoče zahtevati, da na splošno ravna družbeno in okoljsko odgovorno, saj se takšna zahteva ne nanaša na kupljeno blago ali storitev.
- EU bo spodbujala tudi **socialno vključevanje** – naročnik bo zdaj lahko **javno naročilo pridržal** za določene ponudnike, in sicer:
  - za vse vrste gradenj, storitev in blaga, ki jih zagotavljajo invalidska podjetja in socialna podjetja, ki zaposlujejo prikrajšane delavce. Za sodelovanje v postopku javnega naročanja mora biti delež prikrajšanih delavcev v podjetju vsaj 30 % vseh zaposlenih;
  - za neprofitna podjetja, ki opravljajo javno storitev in so ustanovljena v skladu z načelom udeležbe zaposlenih (samo za nekatere socialne storitve in za določeno obdobje – največ tri leta).

- Za **storitve na področju sociale, kulture, zdravstva** in nekatere druge storitve, denimo pravne, hotelirske in gostinske, ki so navedene v direktivah, veljajo **poenostavljena pravila** (glej PODATKOVNI LIST ŠT. 6):
  - ta pravila veljajo za naročila v vrednosti nad 750 000 evrov (v primerjavi z vrednostjo 200 000 evrov za druge storitve). Predvideva se, da so naročila manjše vrednosti, ki se ne financirajo iz evropskih skladov, zanimiva samo za domača podjetja;
  - javni naročnik bo lahko oddal naročilo za storitev, ki ustreza vsem zahtevanim merilom kakovosti, denimo glede dostopnosti, kontinuitete in trajnosti storitve;
  - pri izvedbi postopka se bodo uporabljali zgolj nacionalni predpisi, vendar mora naročnik zagotoviti enakovredno obravnavo vseh ponudnikov ter ustrezno objavo javnega naročila in obvestila o oddaji javnega naročila (v poenostavljeni obliki).
- Nova evropska pravila ne posegajo v **ureditev javnih storitev v državah članicah**:
  - države članice same določijo način ureditve javnih storitev. Javni organ lahko tako sam zagotovi izvajanje storitve javnega interesa in pri tem uporabi lastne vire ali pa njihovo izvajanje prenese na zunanjšega izvajalca;
  - pravila javnega naročanja in koncesij se uporabljajo, samo kadar javni organ izvajanje storitev prenese na zunanje izvajalce;
  - za sodelovanje med javnimi organi, zlasti med občinami, ne veljajo pravila javnega naročanja – to sedaj urejajo nova pravila, ki določajo posebne pogoje sodelovanja (glej PODATKOVNI LIST ŠT. 5).
- Gospodarski subjekti, ki kršijo določena pravila ali obveznosti, se **izločijo iz postopkov javnega naročanja**. Javni organi morajo izločiti gospodarske subjekt v primeru:
  - obsodbe zaradi neplačevanja davkov ali prispevkov za socialno varnost. Izločitev je mogoča tudi, če sodišče ni izreklo obsodbe, vendar je javni organ pridobil dokazila o neplačevanju obveznosti;
  - neupoštevanja horizontalne socialne klavzule (glej zgoraj).
- Za **podizvajalce** veljajo posebna pravila:
  - pristojni javni organi morajo tudi na področju podizvajanja zagotoviti spoštovanje obveznosti, ki izhajajo iz veljavnega okoljskega, socialnega in delovnega prava Unije, nacionalnih predpisov, kolektivnih pogodb in mednarodnega prava (glej razdelek v zvezi s horizontalno socialno klavzulo);
  - podjetje mora v času javnega razpisa navesti del naročila, ki ga ne namerava izvesti samo, ampak ga namerava oddati v podizvajanje. V nekaterih primerih mora podjetje, ki pridobi javno naročilo, naročniku sporočiti ime in podatke podizvajalcev. takšna pravila se lahko uporabljajo tudi za podizvajalce podizvajalcev;
  - lahko se pripravi tudi seznam odgovornih oseb;

- obveznosti do podizvajalcev lahko po potrebi poravna neposredno javni naročnik.